

SUCCULENTA

MAANDBLAD VAN DE NEDERL. VEREENIGING VAN VETPLANTENVERZAMELAARS
GERICHT 16 JUNI 1919 - GOEDGEKEURD BIJ KONINKL. BESLUIT VAN 15 SEPT. 1927.

Stukken v te zende der m: G. Achte LL	le Redactie den 15en RSM A, ven 114 bis, RDEN.	Redactie: G. D. DUURSMA. Prof. A. M. SPRENGER. Girorekening No. 133660 - ROTTERDAM.	Alle correspondentie richten aan het Secretariaat Adres: Mej. M. C. KARSTEN, TERBORG.
Hoofdstuur: CHR. DE RINGH , <i>Voorzitter</i> , Hilversum, van Ostadelaan 23; Mej. M. C. KARSTEN , <i>Secretaresse</i> , Terborg; J. M. VAN DEN HOUTEN , <i>Penning- meester</i> , Rotterdam, Mathenesserlaan 364; G. D. DUURSMA , Leeuwarden, Achter de Hoven 14 bis; Prof. A. M. SPRENGER , Wageningen, Hoogstraat 4.			

JAARVERSLAG 1927.

Het jaar 1927 is, we kunnen dit met een gerust geweten zeggen, voor de Nederl. Vereen. van Vetplantenverzamelaars zeer voorspoedig geweest. Met een toenemende vetplantenlief hebberij in ons land ging een aanmerkelijke uitbreiding van het aantal leden der Vereeniging gepaard. Vanaf Juni, toen door ondergeteekende het Secretariaat van den heer Duursma overgenomen werd, meldden zich 72 nieuwe leden aan. Hierbij komen de aangiften over het eerste halfjaar en konden we in het geheel 146 nieuwe leden boeken. In vergelijking met vorige jaren is deze ledenaanwas wel zeer gunstig. De nieuwe ledenlijst van 1928 vermeldt 611 namen, waaronder 21 buitenlandsche.

We konden wederom met genoeg constateeren, dat door verscheidene leden een zeer groote ijver aan den dag gelegd werd om nieuwe leden aan te werven. Een woord van dank aan een dameslid in Haarlem, dat 9 nieuwe leden aanbracht, is hier zeker op zijn plaats.

In de eerste plaats willen we U een overzicht geven van de lotgevallen der Vereeniging gedurende het nu afgelopen jaar.

Nadat de heer Verbeek Wolthuys eind December 1926 als Voorzitter bedankt had, nam de heer de Ringh uit Hilversum tijdelijk de leiding op zich. De plannen tot herziening der Statuten en Huish. Regl., in het Novembernummer van den 8sten j.g. van „Succ.“ in het vooruitzicht gesteld, begonnen nu meer vasten vorm aan te nemen.

Als bijlage van het Maartnummer verscheen een circulaire on-

derteekend door het bestuursdriemanschap, de H.H. Chr. de Ring h, tijdel. Voorzitter, G. D. Duursma, Secr. en J. M. van den Houten, Penn., waarin een begin gemaakt wordt met een ten uitvoerbrenning dezer plannen. De bestaande Statuten waren hierbij afgedrukt om de leden in de gelegenheid te stellen voorstellen te doen waarmede bij event. wijziging der Statuten rekening zou kunnen worden gehouden. In genoemde circulaire werd den leden voorts onder het oog gebracht, dat het gewenscht zou zijn om het aantal bestuursleden tot 5 uit te breiden.

Aldus werd een nieuwe bestuursverkiezing afgekondigd en verzocht om vóór 1 April schriftelijke opgaven voor de candidatenlijst bevattende één voor Voorzitter en vier kandidaten voor bestuur bij den heer de Ring h te willen indienen.

Als bijlage van de Aprilaflevering van „Succ.“ verscheen een candidatenlijst (2 voor Voorzitter, 10 voor bestuursleden) met aangehechte stembiljetten.

In Mei werd de uitslag der verkiezing in „Succ.“ bekend gemaakt. Gekozen werden als Voorzitter de heer Chr. de Ringh en als bestuursleden de H.H. G. D. Duursma, J. M. van den Houten, Prof. Ir. A. M. Sprenger en Mej. M. Karsten. Onderwijl waren door de H.H. Mr. Arriëns, Becht en v. Holt hoon uit den Haag de Statuten en H. Regl. herzien. Een afdruk van hun ontwerp-Statuten werd bij het Aprilnummer gevoegd.

28 Mei had de Algemeene Vergadering plaats, bijgewoond door het voltallig Bestuur en een 25tal leden. Op deze vergadering werd het nieuwe bestuur geïnstalleerd en werden de bestuursfuncties als volgt verdeeld:

Chr. de Ringh, Voorzitter.

M. Karsten, Secretaresse.

J. M. van den Houten, Penningmeester.

G. D. Duursma, Red. 1.

Prof. Ir. A. M. Sprenger, Red. II

Het ontwerp-Statuten en Huish. Regl. werd op een paar kleine wijzigingen na aangenomen. Voorts werd met algemeene stemmen besloten om de Kon. goedkeuring op de nieuwe Statuten aan te vragen.

De hiervoor benoodigde bescheiden werden ten spoedigste in orde gemaakt en het Ministerie toegezonden.

Bij Kon. Besluit van 15 September 1927, No. 25, werden de Statuten onzer Vereeniging goedgekeurd. Inderdaad een belangrijke

gebeurtenis in het leven der N. V. v. V., immers de Kon. bewilging verleent haar rechtspersoonlijkheid. wat wel noodzakelijk werd nu de N. V. v. V. zoo in omvang begon toe te nemen!

Tot leden der kascommissie werden benoemd Mevr. Ed. Becht te den Haag en de HH. Stuy en te Winkel te Utrecht.

Eind September werd door den Voorzitter, gezien de vele klachten over de uitvoering van het Maandblad „Succulenta“, naar een nieuwen drukker uitgezien en werd door hem in overleg getreden met de fa. v. Druten, Drukkerij „De Industrie“, te Utrecht. Hierop circuleerde een schrijven bij zijn medebestuurleden met het gevolg, dat tot verandering van drukker besloten werd. Voor 1 October werd het contract met den heer van den W eij te Leeuwarden opgezegd.

„Succulenta“ zal nu vanaf Januari 1928 in een geheel nieuwe uitgave verschijnen, hopenlijk tot een ieders volle tevredenheid!

De verhouding onzer Vereeniging met de „Kringen“ was steeds een zeer vriendschappelijke. De „Kring ‘s-Gravenhage en Omstr.“ liet het meest van zich hooren (men zie de vele door haar ingenomen plaatsruimte in „Succ.“ !) De Kring telt nu een kleine 50 leden, een aantal waarover men tevreden kan zijn. Het vereenigingsleven is er zeer intens, lezingen en vergaderingen zijn er legio! Ook de „Kring Amsterdam en Omstr.“ floreert. In de laatste Nos. van den 9en jaargang van ons Maandblad brachten de Amsterdammers hun medeleden op de hoogte van een grootsch plan, dat ze in 1928 ten uitvoer hopen te kunnen brengen, nl. het houden van een speciale tentoonstelling van Cactussen en Vetplanten en wel in Juli tijdens de Olympische spelen.

De Utrechtsche Kring is aan het opbloeien, hetgeen door ons met genoegen geconstateerd werd.

De „Kring Rotterdam“ is ter ziele en pogingen om ook te Haarlem en Groningen plaatselijke afdeelingen onzer Vereeniging op te richten faalden.

Gaan we nu over tot een overzicht der werkzaamheden van het Secretariaat gedurende het jaar 1927.

Door den heer Duursma werden van 1 Januari- 1 Juli verzonden 133 brieven, waarvan 13 naar het buitenland en 40 briefkaarten, waarvan 4 naar het buitenland.

Door ondergeteekende werden van 1 Juni-31 December 73 brieven (waaronder 7 buitenl.), 50 briefkaarten (5 buitenl.) en een 11 -tal drukwerken verzonden.

Gedurende het eerste halfjaar werden voorts door den heer Duursma 142 propagandacircularies geëxpedieerd met bijbehorende drukwerken. Met de verzending hiervan is hij in zijn hoedanigheid van Redacteur-Administrateur van "Succulenta" voortgegaan.

De 9de jaargang van het Maandblad telt 180 bladz., dus iets minder dan de vorige (186). Er werden geen kosten gespaard om het blad rijkelijk te illustreren: in dezen jaargang vinden we 66 afbeeldingen (56 in 1926!) welke op weinigen na naar eigen clichés zijn. — Over gebrek aan medewerking van den kant der leden aan "Succulenta" hebben we ook dit jaar niet te klagen gehad. De Redacteur had elke maand een flinke hoeveelheid copie te zijner beschikking. Meermalen was hij wegens plaatsgebrek genoopt om stukken tot een volgende maand terzijde te leggen. Het grootste gedeelte van „Succ.“ was, wat natuurlijk billijk is, ingenomen door artikelen van populaireren inhoud en vele kleinere mededeelingen allerlei nuttige wenken inhoudend. Maar om alle lezers te vriend te houden en het blad op peil, moet een deel voor het meer wetenschappelijke gereserveerd blijven !

Aan allen, die ons het afgelopen jaar bijdragen voor „SUCC.“ zonden onzen hartelijken dank !

Van de ruilrubriek werd druk gebruik gemaakt, van de na de Alg. Vergadering ingestelde vragenbus slechts eens.

Wat de bibliotheek betreft werden 33 X boeken aangevraagd. We hebben dit jaar de meeste ingenaaide boeken laten carton-neeren en losse tijdschriften inbinden, waardoor ze beter in hun fatsoen blijven en makkelijker verzonden kunnen worden. Aan het eind van het jaar werden 6 nieuwe boeken aangeschaft. Sedert het uitkomen van den laatsten catalogus in December 1925 zijn een drietal boeken verloren geraakt. De bibliotheek bevat nu 74 nummers (duplicaten inbegrepen) en hopen we haar in Januari met nog een paar werken te verrijken. Het plan bestaat om ingaande Januari de portokosten der heenreis voor rekening der Vereniging te nemen en den leestijd tot 1 maand te verlengen. Moge de vraag naar boeken uit onze bibliotheek steeds crescendo gaan !

We hebben aan het begin van dit verslag reeds gezegd dat de liefhebberij in Cactussen en andere Succulenten sterk aan het toenemen is. Laten we hopen, dat dit geen modekwestie is!

Maar we zijn zeker, dat wanneer men maar eenmaal deze planten

heeft leeren kennen, de belangstelling ervoor voor goed gevestigd is!

Immers bij velen dezer gewassen gaat een hoogst merkwaardige, bizarre groeiwijze met schoone bloei gepaard. Daarbij zijn ze over het algemeen niet moeilijk te kweeken en nemen weinig plaats in, zoodat men in de huiskamer op een tafeltje voor het raam al een aardige collectie hebben kan.

Nog willen we even memoreeren, dat in het nu afgeloopen jaar de Succulentenliteratuur met drie Hollandsche werken uitgebreid is. Mogen deze boeken bijdragen tot meerdere populariteit van deze wondere gewassen! Onze Vereeniging staat thans aan den aanvang van een nieuw jaar, dat ingezet zal worden met een geheel gemetamorphoseerd maandblad. De N. V. v. V. „Succulenta” kan 1928 met vertrouwen ingaan.

M. **KARSTEN**,
Secrètaresse.

KOMAAN, DAMES EN HEEREN!

Avond.

De stille werkkamer is alleen verlicht door de bureaulamp. die haar schijnsel werpt op dooreengewoelde bescheiden en registers.

De eenzame man achter de schrijftafel zit over zijn papieren gebogen, in gespannen aandacht. Hij vergelijkt, cijfert, vergelijkt opnieuw.

Af en toe ontsnapt een gemompeld woord zijn lippen: contributiën . . . drukloon . . . porto . . . onvoorzien . . . saldo . . .

Eindelijk verheldert een glans van genoegdoening zijn trekken. „Zoo zal het juist gaan”. fluistert hij, „jammer dat we niet wat méér kunnen doen”.

Ge veronderstelt allicht, dames en heeren medeleden, dat het vorenstaande een fragment is uit een onuitgegeven roman, waarvan U hier de primeur gegund wordt? Mis gegist! ‘t Is niet meer of minder dan het gestrengelijk naar de realiteit geteekende beeld van onzen penningmeester, bezig de begrooting van inkomsten en uitgaven onzer Vereeniging te ontwerpen.

Op de jaarvergadering van 28 Januari heeft het Bestuur ons die begrooting uiteengezet en toegelicht, en inderdaad, de conclusie kon niet anders zijn dan: jammer dat we niet wat méér kunnen doen.

Staat onze Vereeniging er minder gunstig voor?

Allerminst. Ons ledental stijgt gestadig ; de zeshonderd hebben we bereikt, overschreden misschien al. 't Is maar een eenvoudig rekensommetje om uit te maken, dat we dan ongeveer twee mille aan contributiën hebben. Voor dat bedrag ziet het bestuur kans een maandschrift uit te geven, dat we zonder schroom kunnen leggen naast het orgaan van onze Duitsche zustersvereniging, die misschien driemaal zooveel leden telt en acht mark contributie heft.

Onze minimum contributie bedraagt drie gulden. . . .

Een vakman op het gebied van uitgevers- en drukkerszaken noemde ter vergadering dat bedrag eenvoudig belachelijk laag, gerekend naar hetgeen wij daarvoor ontvangen.

Hoe is dan onze vereenigingshuishouding mogelijk ?

Wel, omdat ons bestuur, als een degelijke Hollandsche huis-moeder op de kleintjes past, en, niet minder, omdat door bestuur, redactie en medewerkers van ons orgaan tijd, kennis en arbeid uit louter toewijding beschikbaar gesteld worden.

Maar zelfs onder deze gunstige conditiën soupeeren we door de kosten van ons orgaan onze jaarlijksche inkomsten zoowat precies op.

En het zou toch zoo gewenscht zijn, dat we wat meer konden doen ! En dat niet haast elke buitengewone uitgaaf, hoe gewenscht ook, moet afstuiten op het bezwaar: geen fondsen.

Ter versterking van de middelen werd ter vergadering voorgesteld: verhooging der minimum-contributie. Daartegen werd — en niet ongemotiveerd — van verschillende kanten bezwaar gemaakt. Die minimum-contributie moet zóó zijn en blijven, werd er gezegd, dat zij ook voor kleinere beurzen geen bezwaar behoeft op te leveren.

En bovendien, wie wat voor succulenten in het algemeen en voor de werkzaamheid onzer vereeniging in het bijzonder wat voelen, is immers **aan het minimum volstrekt niet gehouden.**

Komaan, dames en heeren medeleden, laten we deze laatste woorden eens in het oor knooien. Laten we onze eigen begroo-ting van inkomsten eens nakijken en eens zien of er nog niet ergens een postje op voorkomt, dat ruimte zou laten onze contributie vrijwillig wat te verhoogen.

Het volgende jaar hoopt onze vereeniging haar tienjarig bestaan te herdenken. Zouden we door wat ruimer bijdrage het bestuur bijvoorbeeld niet in de gelegenheid kunnen stellen daaraan op een of andere wijze een eenigzins feestelijk karakter te geven zonder

dat voor zoiets het batig saldo dat zoo mogelijk moet worden aangehouden als een appeltje voor den dorst, zou behoeven te worden aangesproken? U weet, al zulke dingen kosten geld.

Uw contributie 1928 al voldaan? Maakt niemendal uit. Met een postwisseltje of een overschrijving op de postrekening van den penningmeester is het met een kleine moeite gebeurd. De penningmeester zal. daar twijfel ik niet aan, met genoeg de moeite van het incasseeren nemen.

Dat is maar, wat ik graag in het midden wou brengen, en daarmee: dixi, ik heb gezegd.

X. IJ. Z.

Wij geven gaarne plaats aan het bovenstaande stukje, met de bedoeling waarvan we geheel instemmen, terwijl wij de waardeerende woorden aan het adres van bestuur en redactie op veel prijs stellen.

Voor hen die het niet weten of dit vergeten mochten zijn: postwissels kunnen worden gericht aan den heer J. M. van den Hout en, Mathenesserlaan 364, Rotterdam.

Overschrijving per postgiro kan plaats hebben op postrekening No. 133550 van den Penningmeester der Ned. Ver. v. Vetplantenverzamelaars "Succulenta" te **Rotterdam**,

RED.

DE SUCCULENTEN II

Planten met waterreservoirs.

Het lijkt mij niet overbodig hier even te vermelden wat onder Succulenten wordt verstaan. Voor het gemak verwijs ik naar het Fransche woord Suc (Latijn: succus) dat sap beteekent. Succulenten zijn dus sapplanten of juister: planten die meer — en op andere wijze — sap bevatten dan de overige gewassen. Men geeft ze ook wel den bespottelijken naam van Vetplanten.

Beide namen duiden op het dikke „welgedane” uiterlijk der **meeste** species.

Dat gevulde uiterlijk is een gevolg van het zeer groote kwantum vocht dat deze planten bevatten en hiermede leggen wij de hand op het voornaamste punt in het bestaan der **Succulenten**.

In mijn inleiding schreef ik dat èn de streken in Amerika èn in Afrika, waar zij gevonden worden, één ding, dat ik toen niet

noemde, gemeen hebben, welnu dat is het periodisch wederkeeren van langere tijden van absolute droogte, welke perioden zich soms over 1 à 1½ jaar (gevallen van 3 jaar zijn zelfs geregistreerd) uitstrekken.

Dergelijke regenlooze perioden zijn voor vrijwel alle planten doodelijk, slechts die, welke daartoe speciaal ingericht zijn, kunnen zulke verschrikkelijke tijden overleven.

Verschrikkelijke tijden; denkt U den toestand eens in, als de vochtigheidsgraad van de lucht tot vrijwel nul gedaald is, de bodem geen spoor van water bevat en de zon den geheelen dag brandt zonder dat het kleinste wolkje een oogenblik schaduw biedt . . . . Reizigers in die streken moeten per dag 7 Liter drinkwater gebruiken om het door transpiratie verloren vocht te equivaleeren.

Is het wonder dat dan alles wat in het veld staat verschrompelt, ja de grond zelve scheurt?

Is het dan niet veeleer een wonder, dat er nog gewassen zijn die zulk een toestand overleven !

En toch zijn die er en wel onze Succulenten, de „aanpassingsplanten” bij uitnemendheid, wier bouw en innerlijke samenstelling dit wonder mogelijk maakt.

Wat den bouw aangaat is hun, vaak voorkomende, kogelronden vorm, die immers het grootste volume bij de kleinst mogelijke afmetingen heeft, waarbij dan de bijna totale afwezigheid van bladeren komt, een buitengewoon gelukkige.

Immers door den bolvorm is het verdampende oppervlak veel en veel malen kleiner dan het zou zijn indien dezelfde plant uit talrijke takken, dicht met bladeren bezet. die allen vocht aan den dampkring afstaan, zou bestaan en „water bewaren” is toch de voornaamste levensles voor deze woestijnkinderen.

Toch bestaan er ook *Succulenten* die wél bladeren dragen, ik zal die later nader bespreken.

Wat maakt nu dat de *Succulenten* die langdurige droogteperioden kunnen doorstaan?

Daartoe moeten wij de inwendige samenstelling van de planten beschouwen en dan vinden wij in hun lichaam bepaalde groepen cellen, die daartoe aangewezen zijn.

Tezamen heeten die cellen het „waterweefsel” en vormen tij een soort reservoir.

Zooeven wees ik op twee verschillende groepen onder de

Succulenten en wel de bladlooze, kogel en zuilvormige (de *Stam-succulenten*) en die welke bladeren dragen en meestal druk vertakt zijn (de *Bladsucculenten*).

Bij de eerste groep, de *Stam-succulenten*, bevindt zich dit waterweefsel midden in den stam (stengel), bij de *Blad-succulenten* in de dikke bladeren en vaak bovendien eveneens in takken en **stam**.

Gedurende de droogteperioden vegeteeren de *Succulenten* op het vocht, dat in de planten zelve, in het waterweefsel, voorradig is.

Zij geven dit door allerlei oorzaken, zooals een verdikten epidermis (opperhuid), wasovertrek over lichaam of bladeren, bedekking met haren, de aanwezigheid van verschillende zouten en zuren in hun weefsel en zooals ik reeds mededeelde door hun vorm, slechts zeer langzaam aan den dampkring af.

Zoo spaarzaam dat zij, onder omstandigheden, wel een jaar of 1¹/₂ jaar er **meê** toekomen.

Na afloop van den drogen tijd is de plant dan alleen maar een weinig, niet eens veel, ingeschrompeld en nog in voldoende goede conditie om, zoo spoedig er dan regen valt, het water op te nemen.

Men zou haast zeggen: om zich opnieuw vol te zuigen, om desnoods dadelijk weer zoo'n distributietijd door te kunnen maken.

Met den regentijd valt de grootste activiteit der planten samen, Dit is de tijd van hun groeien en bloeien en dan ook ontkiemen de zaden en aanschouwen millioenen *Succulenten* het levenslicht.

Het "is niet onaardig hier eens een voorbeeld te geven dat aantoon, hoe groot het kwantum sap is dat b.v.b. in een bolcactus voorhanden is.

Ik wijs daartoe op de zoogenaamde *Visnaga's* of *Bisnaga's*, de *Barrel-Cactuses* der Amerikanen, in Mexico, en het Zuiden der Vereenigde Staten.

Dit zijn kolossen, van soms wel 1¹/₂ à 2 M. hoogte en 1 à 1¹/₂ M. diameter, behoorende tot het geslacht *Echinocactus*.

Den prairiebewoner zijn zij welbekend als waterhouders en in tijd van nood maakt hij van die wetenschap gebruik.

Is zijn drinken op en ontmoet hij op zijn weg zoo'n *Visnaga*, dan komt al heel spoedig het mes te voorschijn, de top wordt van de plant gesneden en met een stok roert hij zoo lang in het, nu bloot liggende, plantenweefsel tot dit murw, in grootere en kleinere stukken, uiteenligt.

Hij perst nu, telkens een handvol, van de losgeroerde massa, tusschen de handen, boven de plant, uit zoodat het vrijkomende vocht daarin, als in een kom, terugvalt, de uitgeperste pulp wordt dan weggeworpen.

Al heel spoedig heeft hij meer water dan hij noodig heeft, want uit een 20 cM. hoog, zoo bewerkt, gedeelte eener *Visnaga* wordt ongeveer 3 Liter, goed drinkbaar, vocht gewonnen.

Al wat ik tot hiertoe schreef belicht slechts één zijde van het succulenten-bestaan, want het doet alleen maar zien, hoe goed zij, door hun waterweefsel, zijn uitgerust tot den strijd tegen groote droogte.

Dit is nu wel hun voornaamste bescherming, doch ik heb de Succulenten de aanpassingsplanten bij uitnemendheid genoemd en dat zou wel wat sterk gezegd zijn, als dat weefsel hun eenigst beschermingsmiddel zou zijn.

Inderdaad zijn er nog talrijke andere middelen, waarvan ik den verdikten epidermis, het wasovertrek, aanwezigheid van haren, die mede beveiligingen tegen uitdrogen zijn, reeds terloops aangaf, doch daarenboven moet ik eveneens wijzen op hun beschermingsmiddelen tegen vraat door dieren, tegen het onder de aarde bedolven raken, de mimicry-verschijningen onder hen en meerdere andere merkwaardige bijzonderheden.

Hierover zullen de vervolgen van dit artikel handelen en zij mogen bewijzen, dat er geen andere plantengroep is, waarbij zoo-vele buitengewone waarnemingen kunnen gedaan worden als juist bij de *Succulenten*,

Voorburg.

J. J. VERBEEK WOLTHUYS.

UIT DEN OUDEN TIJD. 2.

De heer Duur sma maakt in het voorgaand artikel de opmerking, dat de afbeeldingen uit het Bloemboek van Johann Theodor de Bry (Frankfort 1611 e.v. j.) opmerkelijk veel overeenkomst vertoonen met die uit het Kruidtboek van Matthias de Lobel (Antwerpen 1581) en vermoedelijk hieraan zijn ontleend. Wanneer beide boeken bij denzelfden drukker waren verschenen, zou dit niets bijzonders zijn, want herhaaldelijk komt het voor, dat men uit den aanwezigen voorraad houtsneden of koperen platen putte

voor de illustratie van een volgend werk. De beroemde Plantijnsche drukkerij te Antwerpen, thans het Museum Plantijn-Moretus, bezit alle materiaal uit die dagen, zoodat men daar een overzicht kan krijgen van de gebruikte afbeeldingen. Ook de boeken, waarin deze afbeeldingen voorkomen, benevens de meeste werken, die bij andere uitgevers in dien tijd verschenen zijn, vindt men er in een schitterende boekerij bijeen, die haar weerga niet heeft. Reeds dadelijk bij het binnenkomen valt ons oog er op eene verzameling oude Kruidboeken, die ons met bewondering vervullen voor de menschen, die uit liefde voor de schoone zaak een groot deel van hun leven besteedden aan de studie der plantkunde, die hun geen of althans slechts weinig gewin opleverde. Juist in de 16de eeuw telde ons land, dat geografisch in wat ruimeren zin genomen moet worden dan het tegenwoordige Nederland. omdat ook de zuidelijke Nederlanden ertoe behoorden, een drietal groote kruidkundigen namelijk Dodonaeus, de l'Obel en Clusius. Wat den laatsten betreft, bezitten we een uitvoerige monografie van de hand van Dr. W. T. Hunger. Hierin vinden we niet alleen een uitvoerig levensbericht van den grooten geleerde, maar ook een critische beschouwing van al zijn werken en bij het lezen hiervan komen we onder den indruk van de ontzaglijke arbeidsprestatie van dien man, die half Europa doorkruiste en op zijn ouden dag eershalve verbonden werd aan de Leidsche Hoogeschool om er den kruidtuin te helpen inrichten. Hij was toen al gebrekkig en was er vrijgesteld van het geven van colleges, doch het strekt ons land tot groote eere, dat men den luister van zijn naam aan onze Alma Mater heeft willen verbinden en hij er tevens zijn levensavond vrij van geldelijke zorgen heeft mogen slijten, en dat de rusteloze man, die eigenlijk altijd op reis was, er de voltooiing heeft mogen beleven, van zijn gezamenlijke werken. De lezing van dit boek, ook al handelt het slechts hier en daar over de planten, die ons meer in het bijzonder interesseeren, kan niet genoeg worden aanbevolen, ook al omdat er zulke treffende dingen in staan over de groote liefde tot de planten, die dezen man bezielde, die evenzoo als een teeken des tijds moet worden beschouwd.

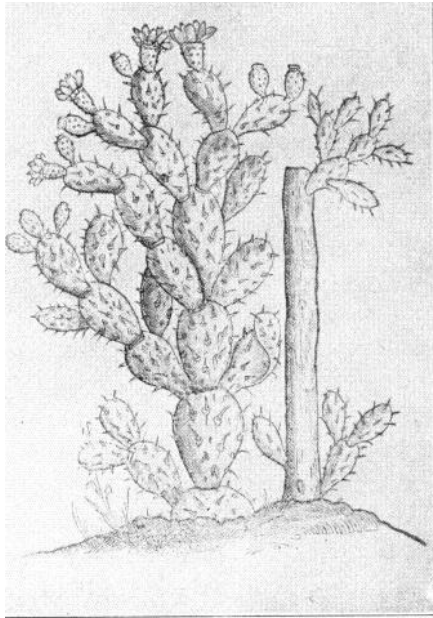
Zoo lezen we op pag. 105: „Maar een hoogst merkwaardige coïncidentie, die schril afstak bij de jammervolle tijden, die deze gewesten doormaakten, (Beeldenstorm-Opstand tegen Spanje) was een spontane liefhebberij voor het houden van tuinen en het kweken van planten, die zich destijds speciaal in de Zuidelijke Nederlanden

zeer algemeen openbaarde. Het bezit van een tuin werd een verheven genot en de uitwisseling van planten en zaden gebeurde als een blijk van vriendschap. Die toenadering tot de natuur was een heerlijke troost des harten voor het door zorg en door kommerterneergedrukte bewustzijn onzer Nederlandsche voorouders. En het waren niet alleen de aanzienlijken en de ontwikkelden, die zich daaraan overgaven, maar ook voor de burgerij werden bloemplanten een balsem voor hun gefolterde levens. Die ontwakende natuurliefde zijner landgenooten is door Clusius zeer bevorderd geworden, doordat' hij van zijn Spaansche reis allerlei nieuwe planten, waaronder tal van bolgewassen had meegebracht, die zich bij uitstek voor tuinversiering eigenden".

In 1554 was het eerste Cruydeboek van Dodonaeus verschenen bij Jan van der Loe te Antwerpen en drie jaren later komt hiervan een Fransche vertaling en bewerking door Clusius in het licht bij denzelfden drukker. Het aantal plantbeschrijvingen, dat in de oorspronkelijke uitgave 1060 bedroeg, is uitgebreid tot 1291 en het aantal houtsneden van 7 15 gestegen tot 800.

Clusius heeft er eene beschrijving aan toegevoegd van allerlei plantaardige producten, die hij in de apotheken van Antwerpen was tegengekomen en in het bijzonder interesseert ons hiervan die over het zoog. Euphorbium, waaronder door hem verstaan wordt de hars van *Opuntia vulgaris* Mill. Deze plant heeft hij in Zuid-Frankrijk zelf leeren kennen gedurende zijn verblijf te Montpellier. Hij schrijft hiervan : „On le trouve aussi en quelques endroits de France, planté es (dans les) jardins par nouveauté". Hiervan bestond destijds nog geen afbeelding, zoodat hij ze voor het eerst heeft geleverd. (Hunger pag. 48). Zoowel de Hollandsche als de Fransche uitgave van dit Cruydeboek behoort tot de allergrootste zeldzaamheden, zoodat het ons nog niet is mogen gelukken een reproductie van deze plaat te bekomen. Intusschen is ons gebleken, dat dit toch niet de alleroudste afbeelding der Spaansche vijg is, want in 1535 zag van de Oviedo een boek het licht, namelijk het eerste deel van zijn *Historia natural y general de las Indias*, door Dr. Vaupel in het Monatsheft 1919 vertaald, waarin sprake is van het gebruik der vruchten van de Tunadistels (*Opuntia's*), welke Oviedo reeds in 1515 op Haiti leerde kennen, terwijl er ook een afbeelding van deze plant in moet voorkomen. Zoodra we weten, waar zich in ons land een exemplaar van dit werk bevindt, zullen we trachten ook van deze afbeelding een foto te laten maken.

Alleen op deze wijze zal het mogelijk zijn, aan te toonen, wat oorspronkelijk is, en verder op welke wijze de afbeeldingen in de verschillende werken van elkaar zijn gecopieerd. Juist terwijl ik hiermede bezig was, verscheen het reeds in ons maandblad aangekondigde boek van Walter Kupper-Das Kakteenbuch en hierin zie ik tot mijn groote verbazing een tweetal reproducties van Em. Sweertius. Florilegium, een plaatwerk, dat te Frankfort is gedrukt, in 1612. Op het eerste gezicht lijken de Melocactus en Opuntia sprekend op die van het reeds eerder genoemde bloemboek

Reproductie uit M. de l'Obel.

Icones Sfirpium 1581.

van de Bry. Bij nadere beschouwing blijkt, dat de platen toch nieuw geteekend zijn, want de Melocactus heeft een kleiner cephalium, en meer ribben, terwijl de Opuntia, die hier Indiaansche Vijgenboom heet, nergens dubbele doorns bezit, wat bij de afbeelding van de Bry wel het geval is. Dat aan één der beide teekenaars intusschen de plaat van de l'Obel bekend geweest moet zijn, is gemakkelijk aan te nemen. Wie de teekeningen nauwkeurig bekijkt, zal zien, dat ze spiegelbeeldig vrijwel volkomen aan die van de

l'Obel gelijk zijn, met weglating evenwel van de afgeknotte stam, die op de oorsponkelijke afbeelding ter rechterzijde staat. Opmerkelijk is het, dat op de titelplaat van Dodoens Cruydeboek, dat in 1608 te Leiden verscheen, in het middenvak op den voorgrond de volledige afbeelding van de l'Obel voorkomt, maar eveneens spiegelbeeldig, zoodat het stuk stam links van de enkel uit schijven bestaande plant staat. Deze fraaie titelplaat, die door W. 1. Swaneburg in koper gestoken is, vertoont ons op de kolom ter linkerzijde een pot met een *Melocactus erin*, terwijl er rechts een bloeiende *Aloë* op voorkomt. v. d. H.

BESTRIJDING VAN ONGEDIERTE.

Over bovenstaand onderwerp wil ik even een ondervinding vermelden, waarmede mogelijk ook anderen hun voordeel kunnen doen.

Vorig jaar meende ik mijn verzameling met een tweetal exemplaren te moeten verrijken. Ik schrijf „meende” daar weldra bleek, dat een exemplaar zwaar bezocht was door roode spin, het andere, een *Mam. senilis*, door schildluis. De verrijking was dus uitgebreider dan ik aanvankelijk bedoelde.

Het wegvangen van roode spin is een onbegonnen werk, het wegvangen van schildluis bij een *Mam. senilis* onmogelijk.

Nu verheug ik mij in het bezit eener motvreezende en dus ook verdelgende echtgenoot, dewelke de alio-spree-spuut hanteert.

Opgemerkt hebbende, dat motten in dit middel oplossen, heb ik dit op 'gemeld tweetal planten toegepast.

Niet alleen, dat de planten daarvan niet hebben geleden, maar de schildluis bleek na een flinke bespuiting totaal verdwenen, blijkbaar grondig opgelost, evenzeer de roode spin.

De schildluis heb ik zelfs na drie weken niet weder terug gezien, maar voor de roode spin was een herhaalde besproeiing na een week ongeveer noodig. Vermoedelijk waren van dit laatste venijn eieren uitgekomen. Na de tweede bespuiting bleek echter ook de roode spin radicaal verdwenen.

Ook in den tuin voldeed hetzelfde middel zeer goed tegen het wit in rozen, wanneer direct na het opmerken daarvan toegepast en ook tegen bladluis.

Ik hoop, dat ik met deze mededeeling ook anderen van nut ben geweest en ik herhaal, de planten ondervinden er totaal geen slechte gevolgen van. C. A.

OP DEN UITKIJK.

Vetplanten door J. M. van den Houten, met ruim 60 afbeeldingen, Rotterdam, W. L. & J. Brusse 1928, Prijs f 1.50.

In het September-nummer van den vorigen jaargang mochten wij, bij de bespreking van *Cactussen*, de verschijning van dit boekje reeds in uitzicht stellen. Thans ligt het voor ons. Het uiterlijk maakt, door de gestyleerde *Stapelia*-motieven op den omslag, direct al een aangenamen indruk. Ook van binnen ziet het er typografisch zeer verzorgd uit: duidelijke letter en keurig afgewerkte foto's.

Uit den aard der zaak moet de behandeling der vetplanten in een boekje van 56 pagina's, waarvan nog 24 foto pagina's afgaan, zeer beknopt zijn. Naar volledigheid is door den schrijver zooals hij zelf opmerkt, niet gestreefd. Na een zeer lezenswaard hoofdstuk over bouw en levenswijze der vetplanten, wordt het kweeken en verzorgen besproken, waarna de voornaamste vetplantengeslachten de revue passeeren : *A gaven*, *Aloë's*, *Cotyledon-Echeveria*, *Euphorbia's*, *Gasteria's*, *Haworthia's*, *Mesembrianthemums*, *Sedums*, *Sempervivums* en *Stapelia's*.

Wij zijn er van overtuigd, dat dit boekje voor den beginnenden liefhebber-verzamelaar een welkome verschijning zal zijn. Door de bestudeering er van zal de liefhebberij veredeld en in betere banen geleid worden.

Wij wenschen deze tweede pennevrucht van onzen wakkeren penningmeester hetzelfde succes toe als zijn boekje „*Cactussen*”, dat, in Juli vorig jaar verschenen, thans reeds zijn herdruk beleeft,

G. D. D.

Over dezelfde uitgave schrijft de heer B. Th. K. nog : (vereenv. spelling).

„Wat worden we de laatste tijd verwend! Eerst komt verleden zomer onze penningmeester met zijn mooie boekje „*Cactussen*” ; waarvan intussen al de 2e druk verschenen is.

Mijn exemplaar heb ik maar heel kort gehad, Eene dame uit Avignon, tijdelik in Tiel vertoevende, kwam mijn verzameling bekijken. Ze vertrok met een doos stekken, maar het boekje had ik haar ook moeten overdoen.

Tegen St. Nikolaas verscheen onze redakteur met zijn „*Onze Cactussen*”. Een pracht-boek, dat naar ik hoop door velen onzer leden in hun schoen gevonden zal zijn.

De heer van den Houten loste nu zijn belofte in en gaf als tweede deeltje „Vetplanten“.

69 prachtige foto's tussen een tekst, die zich zeer prettig laat lezen. Evenals het eerste. is het zeer populair gehouden, en toch proeft men op verschillende bladzijden, dat er iemand aan het woord is, die weet, hoe hij het ons prettig moet vertellen.

In „Die Agaven“ von Alwin Berger lazen we juist van „Bulbillen“ bij viviparer Agaven. Hoewel het woordenboek ons niet hielp, meenden we toch wel zo ongeveer te begrijpen, wat de bedoeling was. Een foto in Vetplanten gaf plotseling de oplossing, daar zagen we de plantjes aan de bloemstengel!

We vertrouwen, dat dit boekje zijn voorganger zal navolgen - dus druk verkocht zal worden. Nu wachten we dus verder rustig af, wanneer de heer Du ursm a doet, wat op zijn laatste bladzijde aangekondigd wordt.”

Elly Petersen. Taschenbuch für den Kakteenfreund, Verlag von J. F. Schreiber. Esslingen a/N und Munchen (1927).

Alweer een nieuw Duitsch Cactusboek, dat in December des vorigen jaars het licht zag. In handig zakformaat met slap kartonnen bandje **omvat** het 188 blz. tekst, waartusschen 17 afbeeldingen, verder achterin 24 gekleurde platen waarop 86 planten zijn afgebeeld, naar teekeningen van den kunstschilder T. D. Petersen, benevens' 12 platen met 36 fotografische opnamen,

Na het algemeene tekstgedeelte volgt de beschrijving der geslachten en mooiste soorten. Het algemeene tekstgedeelte en de beschrijvingen der geslachten zijn heel onderhoudend geschreven. De eigenlijke soortbeschrijvingen kunnen ons echter minder bekoren. Naar onze meening had Elly Petersen zich ook hier beter aan een populaire plantbeschrijving kunnen houden, zooals wij die b.v. ook kennen uit haar mooie boekje „Das neue Gartenboek“. De gekleurde afbeeldingen zijn evenmin zoo **mooi** als wij dat van andere Duitsche Cactusboekjes gewend zijn; de kleuren zijn over 't geheel lang niet natuurlijk getroffen. De prijs, welke voor Duitschland R.M. 4.75, dus in den Nederl. boekhandel f 3.20 bedraagt, is in verhouding tot den inhoud van het boek niet goedkoop.

G. D. D.

Wilde planten in de tuinarchitectuur aangeboden door de N. V. Kweekerijen „Duinvoet en Teunisbloem“ Overveen bij Haarlem.

Hoewel geen speciaal succulenten boekje, toch willen wij op deze aardig geïllustreerde overdruk uit „Natura“ gaarne de aandacht vestigen. Vooral in verband met de interessante artikelen van de heeren Rijkbüsch en Verbeek Wolthuys in ons Januari-nummer, waarbij een lans gebroken werd voor de veel te stiefmoederlijk behandelde inheemsche en ingevoerde winterharde succulenten. Wie een zonnig tuintje heeft, kan met de interessante *Sedum-* en *Sempervivum-soorten* mooie groepjes samenstellen, waarbij 's zomers ook Cactussen, *Aloe's* en andere soorten uitnemend tot haar recht komen.

Zoolang de voorraad strekt, worden van deze brochure nog exemplaren bij bovengenoemde kweekerijen (briefadres Zijlweg 82 Overveen bij Haarlem) beschikbaar gesteld à f 0.50 per stuk.

Nu binnenkort de voorjaarsbeplanting in den tuin weer een aanvang neemt, wijzen wij er tevens op, dat deze kweekerijen een uitgebreid sortiment *Sedums* en *Sempervivums*, benevens, winterharde *Opuntia's* aanbieden, waarvan prijscourant gaarne zal worden toegezonden.

G. D. D.

MEDEDEELINGEN.

Ons eerste legaat.

Door wijlen Mevrouw de Wed. van Hoytema te Hilversum is aan onze Vereeniging hare geheele cactusverzameling gelegateerd, voorwaar een verblijdend teeken.

Niettegenstaende het legaat niet vrij van successierechten is heeft het Bestuur gemeend deze eersteling in dank te moeten aanvaarden.

Zooals U bekend is beschikt de Vereeniging niet over een plantenkas, zoodat het opslaan van deze collectie voor ons onmogelijk is, reden waarom het Bestuur besloten heeft *deze verzameling onder de leden te verloten.*

De planten, ten getale van 80, *zijn* tijdelijk bij den Voorzitter ondergebracht. alwaar zij bij voorafgaande kennisgeving te bezichtigen zijn. De le prijs zal zijn een rotsactus van ongeveer

1 M. hoog, vervolgens een nachtcactus (groot), een kleinere, Cereussen in verschillende lengten en diverse andere soorten.

De prijs van een lot is bepaald op f 0.50 ; iedere plant is dit bedrag waard.

Aan een verloting is de voorkeur gegeven omdat dan alle leden ervan kunnen profiteren. Is er geen voldoende deelname, dan zal tot verkoop overgegaan moeten worden.

Aanvragen voor loten zijn vóór 1 Maart a.s. te richten aan Mej. M. C. Kars ten te Terborg. Voor één lot is het zenden van Uw naamkaartje voldoende. Totaal zullen 200 loten beschikbaar gesteld worden.

Dat de brievenbus te klein moge blijken voor alle aanvragen is de wensch van het Bestuur !

Het verslag der *Alg. Vergadering* gehouden te Utrecht 28 Januari 1.1. verschijnt in het volgend nummer. Ook de Rekening en Verantwoording van den Penningmeester en Begrooting 1928 worden in het Maart-nummer opgenomen.

Wie kan den Voorzitter helpen aan aflevering 2 en 3 van Succulenta jaarg. 19191

In dank ontvangen van den heer C. Th. Bosselaar te Utrecht, een fraai lanternenplaatje van Echinocereus Salm-Dijckianus.

.. CORRECTIES LEDENLIJST.

J. J. Bomekamp, Amsterdam C., Prinsengracht 283.
 Dr. R. Claeys, Amsterdam O., Weesperzijde 108.
 Mevr. R. Kronenberg, Amsterdam Z., Willemsparkweg 147,
 J. H. Verweij, Bloemendaal, Arnoldslaan 9.

ADRESWIJZIGINGEN.

Zuster E. Geertzema. v/h. Wilhelminagasthuis, thans Tesselschade-Ziekenhuis, Amsterdam.
 Jan G. Sloff, v/h. Bergen op Zoom, Halsterscheweg D. 46 F, thans Halsterscheweg D. 68.
 P. J. van Dort, Bloemist, v/h. Heemstede, Meerweg 37, thans Raadhuisstraat 12.
 T. Leijser, v/h. 's-Hertogenbosch, Zuid-Willemsvaart 34, thans Waterstraat 27.
 O. Miühlenfeld, v/h. Hilversum, Ericastr. 57, thans Laren N.H , „Het Anker“, Tafelbergweg 12.
 G. H. Keyzer, v/h. Rozenhoeve, Rijsenburg. thans Kampen, Voorstraat 33.
 Ds. T. C. Bosboom, v, h. Utrecht, Poortstraat 19, thans Soest, Vosseveldlaan 23.

BEDANKT.

C. T. Everts, Amsterdam.
 Mevr. G. Holsteijn-Wagenaar, Apeldoorn.
 Mevr. Seefat-Brouwer, Berg en Dal.
 Mevr. v. Beresteyn, 's-Gravenhage.
 Mevr. Ph. v. Teylingen, 's-Gravenhage.

OVERLEDEN.

Mevr. Wed. Berghuis, Bussum.

NIEUWE LEDEN.

Mej. H. Rahusen, Amsterdam C., Keizersgracht 435.
 Mej. Anna de With, Arkel bij Gorinchem, Bazelbrug.
 Mevr. J. Werner-Hoxel Hzn., Bloemendaal, Prof. v. Vlotenweg 14.
 W. F. de Villeneuve, Ede, Maandereind 24.

BUITENLANDSCHE LEDEN.

Thalacker & Schöffner, Leipzig C. I., Inselstrasse 12. (Duitschland).

BIBLIOTHEEK.

Aanvulling Catalogus.

Abusievelijk is het nummer voor **Schelle**. KAKTEEN, weggelaten. Het nummer van dit boek is 63.

Deensch.

66. Nordisk Kaktus Tidsskrift. 1e jaargang (1921-22), gecartonn.

RUILRUBRIEK.

Wie kan ons ten behoeve van wetenschappelijke onderzoekingen aan een onzer Universiteiten, helpen aan planten van *Bryophyllum* calycinum of Br. crenafum? Daar voor dit onderzoek veel materiaal benodigd is, ziet ondergeeteekende gaarne alle overtallige planten tegemoet, teneinde deze in één zending te kunnen doorsturen.

G. D. DUURSMA,

Achter de Hoven   Leeuwarden.

Na kruising van Deutsche Kaiserin met Phyl. Ackermanni kreeg ik uit één vrucht 411 zaden.

Heeft LI interesse (zeggen ze op de Jaarbeurs), stuur mij dan een geadresseerde, gefrankeerde envelop *en* toezending volgt.

Drumpt bij Tiel.

B. Th. KRABBENDAM.

UIT DE AFDEELINGEN.

Kring 's-Gravenhage en Omstreken.

Vergadering op **Zaterdag** 3 Maart. des avonds 8 uur in de bovenzaal van Café la Réserve, Korte Poten 3. — Introductie toegestaan.

Het is het bestuur vnn den Kring een groot genoegen mede te' kunnen deelen, dat de heer J. M. van den Houten uit Rotterdam zich bereid heeft verklaard op deze bijeenkomst eene voordracht te houden.

De heer van den Houten stelt zich voor een overzicht te geven van de geografische verspreiding der cactussen met de daarop volgens de nieuwste inzichten gebaseerde systematiek. Hij zal eenige oude plaatwerken vertoonen en verder een paar curiositeiten op succulentengebied.

Het bestuur is er van overtuigd, dat de welwillendheid van den heer van den Houten door den Kring op hoogen prijs wordt gesteld en dat de leden door algemeene opkomst daarvan blijk zullen geven.

Namens het Bestuur,
J. J. E. VAN DEN THOONK,
Secrètaresse.

Bericht aan de Haagsche leden van Succulenta.

De heer P. J. B. Lampe. lid van den Kring 's-Gravenhage, is zoo goed ten behoeve van de Haagsche leden eene hoeveelheid houtschoolgruis kosteloos ter beschikking te stellen, welke hij bovendien gratis aan huis zal laten bezorgen.

Zij, die gebruik willen maken van dit vriendelijk aanbod, worden verzocht hun naam en adres, duidelijk geschreven, op te geven aan ondergeteekende.

De leden van den Kring 's-Gravenhage genieten de voorkeur, wanneer het aantal aanvragen te groot mocht zijn voor de beschikbare hoeveelheid houtschoolpoeder.

Amalia van Soimsstraat 80.

J. J. E. VAN DEN THOORN.

Ondergeteekende verkoopt voor arme Landverhuizers in Mexico cactuszaden. Door vaklieden onderzocht en uitstekend bevonden. Talrijke aanbevelingen.

E'tus <i>horizontalonius</i>	1 gr. Mk. 3		
„ <i>longihamatus</i>	(Ca. 2000—		
„ <i>pilosus</i>	3000korrels)		E'tus <i>multicostatus</i> 1 gram Mk. 3.—
<i>Echinocereus stramineus</i>	0 gram		„ <i>bicolor</i> Mk. 1.50
<i>Mam. difficilis</i>	Mk. 25.—		„ <i>ingens Palmeri</i> Mk. 0.80
„ <i>conoidea</i>	20 gram		(Bijzonder goed kiemend.)
„ <i>Palmeri</i>	Mk. 40.—		
<i>Opuntia microdacys</i>			1 gr. Mk. 2.—
„ <i>tunicata</i>			
„ <i>imbricata</i>			10 gr. Mk. 10.—
„ <i>cardenche</i>			

Frau KONRECTOR WINTER, Pechenheim Ffm., Schlosstr. 12.